
نماز را مطابق سنت بخوانیم
مرتب: شیخ الاسلام مفتی تقی
عثمانی حفظه اللّٰه
مترجم: محمد عاصم

بسم الله الرحمن الرحیم

نماز را مطابق سنت بخوانیم

مرتب: شیخ الاسلام مفتی تقی عثمانی صاحب حفظه الله

مترجم: محمد عاصم عفی عنه

نماز را مطابق سنت بخوانیم

شناسنامه کتاب:

عنوان: نماز را مطابق سنت بخوانیم

موضوع: هیئت و ارکان نماز مطابق سنت ادا شوند

مرتب: شیخ الاسلام مفتی تقی عثمانی حفظه الله

مترجم: محمد عاصم

نوبت نشر: دوم

تاریخ طراحی: ۱۳/۰۴/۱۳۹۹

فهرست

مقدمه

بســم الله الرحمــن الرحيــم

الحمد لله و كفی و السلام علی عباده الذين اصطفی: نماز ستون دين هست، آن را درست و طبق سنت ادا كردن بر ذمه و گردن هر مسلمان لازم است. ما با بی توجهی اركان نماز را بر اساس فهم خود ادا می‌كنيم. و به اين هيچ اعتنائی نمی ورزيم كه آن اركان طبق سنت ادا شوند. به همين خاطر نمازهای ما از انوار و بركات سنت محروم هستند. در حاليكه اركان را به شيوهی درست و صحيح ادا نمودن، نه وقت زيادی را صرف می‌كند و نه محنت و سختی بيشتری می‌خواهد، بلكه فقط نياز به توجه است. اگر ما اندكی توجه صرف كرده طريقه درست و صحيح نماز را ياد بگيريم و خود را بر آن عادت دهيم، می توانيم در همين زمان كوتاهی كه امروز نماز می خوانيم، آن را طبق سنت نبوی ادا كنيم و اجر و ثواب و خير و بركاتش نيز فزونی می‌گردد. صحابه -رضی الله عنهم- به اين اهتمام می ورزيدند كه هر عمل نماز را به نحوه احسن و مطابق سنت ادا كنند و نيز سنت‌ها را از همديگر ياد می‌گرفتند.

 بنابر همين نياز، بنده احقر در يكی از مجالس خود طريقه نماز و سنت‌های آن و اشتباهات رايج در آن را با تفصيل بيان نمودم، كه شنوندگان به فضل الله متعال از آن فايده بردند. و بعضی از دوستان در خواست نمودند كه اين سخنان[سخنرانی] به صورت رساله‌ای مختصر مكتوب شود تا هر شخص بتواند از آن منتفع و مستفيد گردد. و هدف اين

رساله‌ی مختصر، بیان طریقه مسنون نماز و روش ادا کردن آن با آداب است. خداوند آن را برای همه ی ما مفید گرداند و توفیق عمل کردن بر آن را به ما دهد. آمین.

درباره ای مسائل نماز الحمدلله کتاب‌های کوچک و بزرگ نشر شده است. و در این رساله بیان کردن تمام مسائل نماز مقصود نمی‌باشد. بلکه فقط ارکان نماز و هیئت آن مطابق سنت ادا شود، برای آن چند مواردی ضروری را بیان می‌کنیم و بر آن اشتباهات و کوتاهی های که امروزه بیش از حد رایج شده اند تنبیه کرده آنها را تصحیح می‌کنیم. و با عمل کردن بر این موارد مختصر ان‌شاءالله، صورت ظاهری نماز مطابق سنت خواهد شد، تا یک مسلمان بتواند در حضور پروردگار خود این را عرض کند:

تیرے محبوب کے یا رب شباهت لے کے آیاہوں/

یا رب شباهت محبوب تو را با خود آورده ام/

حقیقت اس کو تو کردے میں صورت لے کے آیاہوں/

تو خود آن را به حقیقت تبدیل کن من صورت آورده ام/

و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب.

احقر

محمد تقی -عفی عنه-

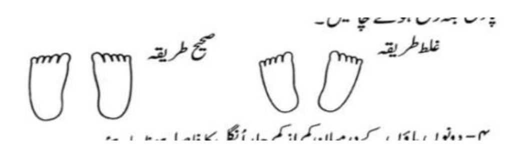
دارالعلوم کراچی.

قبل از شروع کردن نماز این اعمال را انجام دهد:

۱-روبه به قبله بایستد که این امری الزامی می‌باشد.

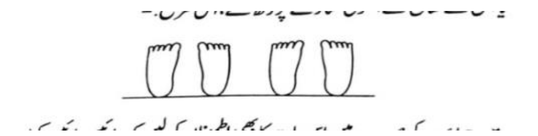
۲-راست بایستد و به محل سجده نگاه کند. و خم کردن گردن به سمت پایین و چسپاندن چانه به سینه مکروه می‌باشد. و همچنین سینه را خم کردن هم صحیح نمی‌باشد، بلکه چنان راست بایستد که نگاهتان به سمت محل سجده باشد.

۳-و انگشت پاها هم به جهت قبله باشند. و هر دو پا نیز راست و رو به قبله باشند[پاها را به سمت چپ و راست کج کردن خلاف سنت می باشد] بلکه هر دو پا رو به قبله باشند.

۴- در بین هر دو پا حداقل چهار انگشت فاصله باشد.

۵-اگر با جماعت نماز خوانده می‌شود، باید صف‌ها راست باشند و بهترین طریقه راست کردن صف این است؛ که نمازگزاران هر دو پاشنه پای خود را در ابتدای صف یا روی لبه آن قرار دهند. مانند زیل

۶-در صورتی که نماز جماعت باشد، بازوهای خود را به کسانی که در طرف چپ و راست شما ایستاده اند بچسپانید، و در میان‌تان هیچ‌گونه جای خالی نگذارید، البته برای پر کردن جای خالی چنان تنگی هم نکنید که آسوده و با اطمینان ایستادن هم مشکل شود.

۷-اگر صف اول پر شود صف جدید را از وسط شروع کنید، از کناره ی راست و چپ شروع نکنید. سپس کسانی که بعداً می‌آیند توجه داشته باشند که صف از هر دو طرف برابر باشد.

۸-شلوار را تا پایین قوزک[شتالنگ] آویزان کردن در هر حال ناجایز می باشد. اما در نماز شنیع و ناجایز بودن آن شدیدتر هست. لذا توجه کنید که شلوار از قوزک بالاتر باشد.

۹-آستین خود را کامل بپوشید طوری که فقط از مچ دست‌ها باز باشد. بعضی‌ها آستین ها را می‌پیچند بعد نماز می‌خوانند، که این طریقه صحیح نمی‌باشد.

۱۰- در هنگام نمازخواندن پوشیدن چنین لباسی که با آن لباس جلو سایر مردم نمی تواند ظاهر شود مکروه می باشد.

هنــگامـی کــه نمــاز را شـــروع کـرد:

۱-در دل نیت کند که فلان نماز را می خوانم و گفتن الفاظ نیت با زبان ضروری نمی‌باشد.

۲-دست‌ها را تا گوش طوری بلند کند که دست‌هایش روبه قبله باشند. طوری که سر دو انگشت بزرگ نرمه‌ی پایینی گوش‌ها را کاملا لمس کند، یا برابر آن‌ها قرار بگیرد، و باقی انگشت‌ها به‌طرف بالا و راست باشند. بعضی از مردم دست‌ها را به جای اینکه به طرف قبله بگیرند به طرف گوشها می‌گیرند و بعضی‌ها گوشها را کاملا با دستان خود می پوشانند، و بعضی از مردم بجای بلند کردن دست‌ها کاملا تا گوش، فقط ذرهای اشاره می‌کنند، و بعضی از مردم نرمی گوش را با دستها می گیرند، تمام این موارد اشتباه و خلاف سنت می‌باشند و باید رها شوند.

۳-طبق روش ذکر شده ی بالا در هنگام بلند کردن دست‌ها "الله اکبر" بگوید، سپس انگشت بزرگ و کوچک دست راست را در گرد دست چپ حلقه کرده و آن را بگیرد، و باقی سه انگشت را بر پشت دست چپ چنان بگزارد که روبه به طرف آرنج باشد.

۴-دو دست را ذرهای پایین‌تر از ناف بگذارد و طبق روش ذکر شده دست‌ها را ببندد.

حالــت ایستـــادن:

۱- اگر به تنهای نماز می‌خواند یا امام باشد، اول "سبحانک اللهم، تعوذ و تسمیه" را بخواند و سپس "سوره فاتحه" و بعدش سوره دیگری بخواند، و اگر کسی در اقتدای [پشت] امام باشد فقط "سبحانک اللهم" را بخواند و سکوت اختیار کند و قرائت امام را با توجه گوش کند، اگر امام با آواز [جهرا] نمی‌خواند بلکه آهسته [خفیه] می‌خواند در این صورت

بدون حرکت دادن زبان در دل خود بر سوره فاتحه توجه کند.

۲-برای قرائت در نماز این ضروری و لازمی هست؛ که زبان و لبها را حرکت داده و قرائت کند، و چنان قرائت کند که قرائت خود را بشنود، بعضی از مردم چنان قرائت می‌کنند که زبان و لب حرکت نمی‌کنند و این طریقه درست نمی‌باشد و بعضی از مردم به جای قرائت در دل خود الفاظ را تصور می‌کنند که در این صورت نماز هم ادا نمی‌شود.

۳-وقتی که شخص قرائت می‌کند در هنگام خواندن "سوره فاتحه" بهتر این است که بر هر آیه وقف کند و نفس بگیرد، سپس آیه‌ی دیگر را بخواند و چندین آیه را با یک نفس نخواند، مثلا بر "الحمد لله رب العالمین" وقف کند و سپس بر "الرحمن الرحیم" و سپس بر "مالک یوم الدین" و اینگونه کامل "سوره فاتحه" را بخواند، ولی در قرائت بعد از فاتحه می‌تواند در یک نفس بیش از یک آیه بخواند، هیچ گونه اشکالی ندارد.

۴-بدون ضرورت هیچ عضوی از جسم خود را حرکت ندهد، هرقدر که با سکون و اطمینان بایستد همان قدر بهتر می‌باشد، اگر احتیاج به خارش و غیره باشد فقط از یک دست استفاده کند و آن هم در هنگام ضرورت شدید و به قدر نیاز.

۵-تمام وزن، فشار بدن را بر یک پا قرار دادن و پای دیگر را چنان راحت گذاشتن که در آن خمی بیاید خلاف آداب نماز هست، لذا از این پرهیز شود. یا بر هر دو پاها وزن و فشار برابر وارد کند و یا اگر بر یک پا فشار وارد کند، چنان باشد که در پای دیگر خمی واقع نشود.

۶-اگر خمیازه بیاید برای نگه داشتنش آن، تمام کوشش و تلاش را بکند.

۷-و اگر آروغ بیاید، هوا را در دهان جمع کرده، نگه دارد، سپس آهسته بدون صدا آن را بیرون کند، با زور و فشار آروغ کردن خلاف آداب نماز می‌باشد.

۸-در حالت ایستاده به محل سجده نگاه کند، از نگاه کردن به این طرف و آن‌طرف یا به سمت جلو پرهیز کند.

اعمـــال رکـــوع:

در هنگام رفتن به رکوع موارد زیل را رعایت کنید.

۱-بدن خود را تا این حد خم کند که گردن و پشت [یعنی کمرش] تقریبا در یک سطح باشند، نه بیشتر از آن خم کند و نه کمتر.

۲-در حالت رکوع گردن خود را اینقدر خم نکند که چانه به سینه برخورد کند، و چنان بلند هم نکند که گرد از کمرش بلندتر شود، بلکه گردن و کمر در یک سطح باشند.

۳-در رکوع پاها را راست بگذارد طوری که در آنها خمی نباشد.

۴-هر دو دست را بر زانو چنان بگذارد که انگشت‌های دو دست باز باشند، یعنی در بین هر دو انگشت فاصله باشد، و نیز با دست راست زانو راست و با دست چپ زانو چپ را بگیرد.

۵-و در حالت رکوع مچ دست و بازو راست باشند و در آنها خمی نباشد.

۶-حداقل اینقدر در رکوع بماند که بتواند با آرامش سه بار "سبحان ربی العظیم" بگوید.

۷-در حالت رکوع به سمت پاها نگاه کند.

۸- فشار بر دو پا برابر باشد و قوزک‌های هر دو پا در مقابل یکدیگر باشند.

در هنـــگام بلنــد شـــدن از رکــوع:

۱-هنگام بلند شدن از رکوع چنان راست بایستد که در بدن هیچگونه خمی نباشد

۲- در آن حالت هم نگاه به محل سجده باشد.

۳- بعضی از مردم در هنگام بلند شدن از رکوع، بجای کامل راست شدن فقط اشاره ای از ایستادن می‌کنند، و در حالت خمی جسم، به سجده می‌روند که در اینصورت بر ذمه آنها اعاده و تکرار نماز واجب می‌شود. لذا جداً از این عمل پرهیز کنید و تا وقتی‌که کاملا راست نإیستاده اید به سجده نروید.

هنگــام رفتــن به سجـــده:

در هنگام رفتن به سجده موارد زیل را بخاطر بسپارید.

۱-قبل از هر چیز زانوها را خم کرده و به طرف زمین ببرد طوری که سینه به‌طرف جلو خم نشود. هنگامی که دو زانو بر زمین قرار گرفتند بعد از آن سینه را خم کند.

۲-تا وقتیکه زانوها بر زمین قرار نگیرند تا آن وقت از خم کردن بدن تا جایی که می‌تواند پرهیز کند. امروزه در این مورد اکثر مردم دچار اشتباه می‌شوند و عموم مردم از ابتدا سینه را به طرف جلو خم کرده و به سجده می‌روند. ولی طریقه درست همان هست که در موارد قبلی ذکر کردیم. تا کسی در این عمل دچار اشتباه نشود.

۳-بعد از اینکه زانوها را بر زمین نهاد اول دست‌ها را بر زمین بگذارد سپس بینی و بعد پیشانی را.

اعمــالی که در سجــده صــورت می‌گیـــرند:

۱-در سجده سر را در بین دو دست‌ها به گونه ای بگذارد؛ که کناره و سر دو انگشت بزرگ در مقابل نرمه گوش‌ها قرار بگیرد.

۲-در سجده انگشت دو دست‌ها بسته باشند؛ یعنی انگشت ها کاملا به هم چسبیده باشند و در بین آنها فاصله نباشد.

۳-رخ انگشت ها بطرف قبله باشد.

۴-آرنج از زمین بلند باشند. آرنج ها را بر زمین قرار دادن درست نمی‌باشد.

۵- هر دو بازو از پهلو جدا باشند، به آن چسبیده نباشند.

۶- آرنج ها را در جانب چپ و راست بگونه ای پهن و گشاده نکند که باعث ازار و اذیت کسانی که در کنار او نماز می‌خوانند بشود.

۷- ران‌ها به شکم چسبیده نباشند و شکم و ران از هم جدا گذاشته شوند.

۸- در دوران سجده، بینی بر زمین، گذاشته شود و از زمین برداشته نشود.

۹-هر دو پاها را بگونه ای ایستاده بگذارد که پاشنه‌ی پاها بالا باشند و سر انگشت پاها روبه قبله باشند. و کسانی که به دلیل عذر به برگرداندن تمام انگشت‌ها به جهت قبله قادر نیستند هرچقدر که می‌توانند در برگرداندن آنها بطرف قبله اهتمام کنند. بدون عذر انگشت‌ها را راست بر زمین گذاشتن درست نمی‌باشد.

۱۰- بر این امر اهتمام شود که در دوران سجده پاها از زمین بلند نشوند. بعضی از مردم طوری سجده می‌کنند که هیچ کدام از انگشتان پاها برای یک لحظه هم بر زمین قرار نمی‌گیرند . به این روش سجده ادا نمی‌شود و در نتیجه نماز هم ادا نمی‌شود. پس با اهتمام از این امر پرهیز کنید.

۱۱-در حالت سجده حداقل به اندازه سه بار "سبحان ربی الاعلی" گفتن بمانید و پیشانی را بر زمین قرار دادن و فورا بلند کردنش جایز نمی‌باشد.

اعمـــالی که در میـــان دو سجـــده انجـــام می‌گیـرند:

۱-بعد از بلند شدن از سجده اول با اطمینان و آرامش دو زانو و راست بنشیند، سپس سجده دوم را ادا کند، یک لحظه سر خود را بلند کرده بدون راست ننشستن، دوباره فورا به سجده دوم رفتن گناه می باشد، و از این کار اعاده نماز واجب می‌شود.

۲- پای چپ را خوابانده و بر آن بنشیند و پای راست را به گونه‌ای بلند کند که انگشت‌ها پیچیده سرشان کاملا بطرف قبله قرار بگیرند. بعضی از مردم دو پای خود را بلند کرده و بر پاشنه آنها می‌نشینند این طریقه درست و صحیح نمی‌باشد.

۳-در هنگام نشستن دو دستها را بر ران‌ها بگذارد و انگشت‌ها را بالای زانو و به‌طرف پایین مایل[آویزان] نکند، بلکه طوری باشد که سر انگشت‌ها به کناره ابتدائی زانو برسند.

۴-در هنگام نشستن نگاه به سمت میانه‌ی دو ران باشد.

۵-اینقدر با اطمینان و آرامش بنشیند که حداقل یک بار سبحان الله گفته شود. و اگر به این مقدار بنشیند که در آن **"اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ، وَارْحَمْنِي، واسترني، واجبرني، وَاهْدِنِي وَارْزُقْنِي"** گفته شود بهتر می‌باشد. ولی در نمازهای فرض نیازی به خواندن این نیست و در نفل‌ها خواندنش افضل و بهتر می‌باشد.

سجـــده دوم و برخــواستـــن از آن:

۱-در سجده دوم هم مانند سجده اول عمل کرده شود که اول هر دو دست را سپس بینی را و بعد پیشانی را بر زمین بگذارد.

۲-هیئت سجده همان می‌باشد که در سجده اول بیان شد.

۳-در هنگام بلند شدن از سجده اول پیشانی را سپس بینی را و سپس دست و بعد زانو از زمین برداشته شود.

۴- در هنگام برخواستن بهتر این است که بر زمین تکیه نکند، ولی اگر جسم سنگین باشد و یا بخاطر بیماری و پیری بلند شدن مشکل و دشوار باشد، در این صورت تکیه گرفتن از زمین هم جایز می باشد.

۵- بعد از بلند شدن از سجده در ابتداء هر رکعت قبل از سوره فاتحه "بسم الله الرحمن الرحیم" بخواند.

اعمـــالی که در قعـــده صــورت می‌گیــرد:

۱-طریقه نشستن در قعده همان است که برای نشستن بین دو سجده ذکر شد.

۲-در هنگام خواندن "التحیات" وقتی به "اشهد ان لا" برسد انگشت شهادت را بلند کرده و اشاره کند، و بر روی "الا الله" پایین بیاورد.

۳-طریقه اشاره کردن این است؛ که انگشت وسطی و انگشت بزرگ را به هم چسبانده و حلقه کند، انگشت کوچک و انگشت کناری اش را ببندد و انگشت شهادت را طوری بلند کند که به طرف قبله خم باشد، کاملا راست به طرف آسمان بلند نشود.

۴- در هنگام گفتن "الا الله" انگشت شهادت را پایین بیاورد ولی شکل باقی انگشت‌ها همانطور که در هنگام اشاره درست کرده بود تا آخر برقرار بماند.

اعمــالی که در وقــت ســـلام دادن صــورت می‌گیــرد:

۱-در وقت سلام دادن گردن را بقدری برگرداند که چهره اش برای شخصی که پشت سرش نشسته است ظاهر بگردد.

۲-در هنگام سلام دادن نگاه به‌طرف شانه باشد.

۳-هنگامی که بطرف راست سلام داد "السلام علیکم و رحمة الله" بگوید و این نیت را بکند که طرف راست هر انسان و فرشته‌ای است آنها را سلام می‌کنم. و در هنگام سلام دادن به طرف چپ نیت این را بکند که هر انسان و فرشته‌های که در طرف چپ او موجود هستند سلام می‌کند.

طریقـــــه دعـــــــاء:

۱-طریقه دعاء کردن این است که هر دو دست را اینقدر بلند کند که مقابل سینه قرار بگیرند. در بین دو دست فاصله‌ی معمولی باشد، نه دو دست را کاملا به هم بچسباند و نه در بین آنها فاصله زیاد ایجاد کند.

۲-در هنگام دعا کردن کف دست‌ها را جلو چهره ای خود قرار دهد.

نمـــاز خانـــــم‌ها:

روش نمازی که بالا بیان شد مخصوص مردان بود. نماز زنان در مواردی از نماز مردها مختلف می باشد. لذا زن ها به این مسائل توجه و اهتمام بورزند.

۱-زنان قبل از شروع کردن نماز باید مطمئن شوند که به غیر از صورت و دست و پا دیگر سایر بدن بطور کامل باید پوشیده باشد.

بعضی از خانم‌ها بگونه ای نماز می‌خوانند که موهایشان باز می‌باشد، و بعضی ها مچ دست آن‌ها باز[یعنی ظاهر] می باشد و بعضی ها گوش آنها باز [ظاهر] می باشد و بعضی از خانم‌ها چنان چادر کوچکی استفاده می‌کنند که از پایین موها

آویزان دیده می‌شوند. تمام این صورت های فوق ناجایز هستند. اگر در دوران نماز بجز صورت و دست و پا یک عضوی به اندازه یک چهارم تا سه بار گفتن "سبحان ربی العظیم" باز بماند، نماز ادا نمی شود، و اگر کمتر از این باز ماند، نماز ادا می‌شود ، ولی شخص گناهکار می‌شود.

۲- برای زن ها نماز خواندن در اتاق از خواندنش در هال و راهرو افضل تر هست،

و خواندن در راهرو از خواندنش در حیاط افضل تر می‌باشد.

۳-زن ها در هنگام شروع کردن نماز دست‌ها را تا گوش‌ها نه! بلکه تا شانه‌ها بلند کنند. آن هم داخل چادر بلند کنند و از چادرشان بیرون نیاورند. [بهشتی زیور]

۴-زن ها دست‌ها را بر سینه طوری ببندند که کف دست راست را پشت دست چپ بگذارند. مانند مردها دست‌ها را زیر ناف نبندند.

۵- برای زن ها در رکوع مانند مردها کمر را کاملا راست کردن ضروری نمی‌باشد. کمر زن ها نسبت به مردان کمتر خم شود. [طحطاوی علی المراقی ص ۱۴۱]

۶-در حالت رکوع مردها انگشت‌ها را بر روی زانو از هم باز کرده می‌گذارند، ولی برای زن ها حکم این است که انگشت‌ها را به هم چسبانده بگذارند.

یعنی در بین انگشت‌ها فاصله نباشد. [در مختار]

۷-خانم‌ها در حالت رکوع پاهای خود را کاملا راست قرار ندهند بلکه زانو ها را مقداری بطرف جلو خم کرده بایستند. [در مختار]

۸- برای مردها این حکم است که در رکوع بازوها را از پهلو جدا، سفت و سخت بگیرند، ولی خانم‌ها طوری بإیستند که بازوهایشان به پهلو چسبیده باشند. [ایضا]

۹-زن ها دو پای خود را به هم بچسبانند، خصوصا دو قوزک‌ها را به هم چسبانده بایستند. و در بین پاها فاصله نباشد. [بهشتی زیور]

۱۰-در هنگام رفتن به سجده برای مردها این روش بیان شد، تا وقتی‌که زانوها بر زمین قرار نگیرند تا آنوقت سینه را خم نکنند، ولی این روش برای زن ها نیست، آنها از ابتدا می توانند سینه را خم کرده به سجده بروند.

۱۱-خانم ها به روشی سجده کنند؛ که شکم آنها به ران‌ها کاملا چسبیده باشد و بازوها هم به پهلو چسبیده باشند، و همچنین خانم‌ها بجای نصب کردن پاها آن‌ها را بطرف راست کشیده بخوابانند.

۱۲-برای مردها در سجده آرنج‌ها را بر زمین گذاشتن منع می‌باشد. ولی زن ها به‌همراه آرنج‌ها تمام دست را بر زمین بگذارند. [در مختار]

۱۳- هنگامی که خواست در بین دو سجده و یا برای خواندن التحیات بنشیند، به سمت چپ بنشیند، و دو پاها را بطرف راست کشیده و بر ساق راست بگذارد. [طحطاوی]

۱۴-برای مردها در رکوع این حکم بود که انگشت‌ها را باز و گشاده کنند و در سجده ببندند. و در سایر [باقی] افعال نماز بر حالت خود بگذارند، نه آنها را ببندند و نه آن را باز و گشاده کنند، ولی برای زن ها در هر حال حکم این است که انگشت‌ها را ببندد. یعنی در بین آنها فاصله نگذارند، هم در رکوع و هم در سجده و هم در بین دو سجده و هم در قعده.

۵۱-خواندن نماز جماعت برای زن ها مکروه می‌باشد. برای آنها تنها و انفرادی نماز خواندن بهتر است؛ البته اگر همراه با افراد محرم خانه در خانه با هم نماز جماعت را بخوانند، هیچ ایراد و اشکالی ندارد. ولی در این صورت برای آنها کاملا پشت سر مردها ایستادن ضروری و الزامی می‌باشد. و ایستادن در کنار و برابری مردها جایز نمی‌باشد.

چنــــد نکتــه ضـروری در رابطــه با آداب مساجــــد:

۱-در هنگام داخل شدن به مسجد این دعا را بخواند "بسم الله و الصلاة علی رسول الله اللهم افتح لی ابواب رحمتک"

۲-در هنگام داخل شدن به مسجد نیت اعتکاف کند، که هر چقدر در مسجد بمانم در اعتکاف می‌مانم، اینگونه ان‌شاءالله ثواب اعتکاف هم به او می‌رسد.

۳-بعد از داخل شدن به مسجد در صف اول نشستن افضل می‌باشد. ولی اگر صف اول پر باشد، هر کجا که محلی برای نشستن پیدا کند بنشیند.

البته از روی گردن مردم رد شدن و جلو رفتن جایز نمی‌باشد.

۴-کسانی که از قبل در مسجد نشسته و مشغول ذکر و تلاوت هستند را سلام نکند، البته اگر کسی از آنها از خود متوجه باشد و مشغول ذکر و نماز و غیره نباشد در سلام کردنش هیچ مشکلی نیست.

۵-اگر می خواهد در مسجد سنت یا نوافل بخواند، برای آن جایی را انتخاب کند که در آنجا احتمال گذشتن و رد شدن مردم از جلوش نباشد. برخی از مردم در صف‌های عقب شروع به خواندن نماز می‌کنند، در حالیکه در صف جلوی آنها جای خالی وجود دارد و چنانچه به‌خاطر این عمل آن‌ها، مردم دچار مشکل و ناراحتی می‌شوند که به خاطر اینها باید راه طویلی را بگذرانند. و این عمل باعث گناه می باشد و اگر شخصی در این حالت از جلو نمازگذاری رد شود گناه او هم بر شخص نماز گذار است.

۶-بعد از داخل شدن به مسجد اگر برای نماز وقت باشد، قبل از نشستن دو رکعت نماز تحیة المسجد بخواند که ثواب بسیار زیادی دارد. و اگر وقت نباشد در سنت‌ها، نیت تحیة المسجد را نیز بکند، اگر وقت برای خواندن سنت‌ها هم نباشد و صف تشکیل شده باشد، در فرض هم می‌تواند این نیت را بکند.

۷-تا وقتی‌که در مسجد نشسته باشد خود را به ذکر مشغول کند، خصوصا این کلمات را تکرار کند "سبحان الله و الحمدلله و لا اله الا الله و الله اکبر"

۸-در دوران نشستن در مسجد بدون نیاز حرف نزند. و چنان کاری هم نکند که در عبادت نمازگذاران و ذکر کنندگان خلل ایجاد شود.

۹-اگر جماعت ایستاده باشد اول صف‌های جلویی پر کرده شوند، اگر در صف‌های جلوی جایی باشد، آن وقت ایستادن در صف‌های عقب جایز نمی‌باشد.

۱۰- هنگامی که امام برای خطبه جمعه بر منبر بیاید، از آن وقت تا پایان خطبه، حرف زدن یا نماز خواندن یا کسی را سلام کردن یا جواب سلام دادن جایز نمی‌باشد، و اگر در این دوران کسی حرف بزند برای ساکت کردنش تأکید کردن هم جایز نمی‌باشد.

۱۱-در دوران خطبه مانند نشستن در التحیات بنشیند. بعضی از مردم در خطبه اول دست‌ها را بسته می‌نشینند و در خطبه دوم دست‌ها را بر زانو می‌گذارند، در حالیکه این طریقه هیچ اصلی ندارد. در هر دو خطبه دست‌ها را بر زانو گذاشته و بنشیند.

۲۱-از هر عملی که باعث آلوده و بدبو کردن مسجد شود و یا باعث آزار و اذیت افراد دیگر قرار گیرد پرهیز کند.

۳۱-اگر شخص دیگری را در حال عمل غلط و اشتباه ببیند، با نرمی و بطور پوشیده او را آگاه کند و بفهماند و از رسوا و ذلیل کردن، توبیخ و تهدید کردن، و جنگ و جدل کاملا پرهیز کند.

۴۱-هنگام بیرون رفتن از مسجد اول پای چپ را بیرون بگذارد و این دعا را بخواند "بسم الله و الصلاة و السلام علی رسول الله، اللهم انی اسئلک من فضلک"